
Tento projekt je financován Evropskou unií v rámci Národního plánu obnovy.

Interaktivní program

Klimatická změna

Cílová skupina: Rodiče s malými dětmi

Číslo projektu: 5230200021

Za zpracovatele:

Bc. Renata Návrátová

Za odbornou správnost:

Ing. Ivana Mariánková

RNDr. Radim Misaček

Eko-info centrum Ostrava z.s.

Brandlova 1267/6, 702 00 Ostrava

www.eico.cz, info@eico.cz

listopad 2025

Obsah

Úvod	2
1 Cíle a zdůvodnění potřeby projektu	2
2 Cílová skupina	3
3 Zdroje interaktivního programu.....	3
4 Struktura a obsah vzdělávacího programu	4
4.1 Klimatická změna – úvod (10 min)	4
4.2 Životní prostor kolem nás (10 min).....	5
4.3 Jsme to, co jíme (10 min).....	5
4.5 Doprava & energie (10 min)	7
4.6 Závěrečné zhodnocení, ukončení (10 min)	7
5 Souhrn pomůcek k aktivitám programu	8
6 Nároky programu.....	8

Úvod

Interaktivní ekovýchovní program na téma „Klimatická změna“ byl zpracován v rámci projektu Divadlo pro změnu (klimatu, postojů, kompetencí...), č. 5230200021. Tento projekt je financován Evropskou unií v rámci Národního plánu obnovy.

Projekt je zaměřen na osvětu, vzdělávání a zapojení žáků mateřských, základních a středních škol, jejich rodičů i široké veřejnosti do problematiky změny klimatu a udržitelného životního stylu. Srozumitelnou a atraktivní formou přibližuje téma prostřednictvím pestré škály aktivit, mezi něž patří mj. tyto dílčí části projektu:

- interaktivní divadlo,
- ekovýchovní programy,
- informace v médiích, na sociálních sítích a webových stránkách.

Součástí celého projektu je poskytování aktuálních informací, nástrojů a vzdělávacích materiálů, které umožní jednotlivcům i komunitám aktivně se zapojit do řešení klimatických výzev. Klíčovou roli hraje také otevřená diskuse a sdílení zkušeností, jež podporují spolupráci, kreativitu a hledání inovativních přístupů.

Projekt tak vytváří prostor pro vzdělávání, motivaci a aktivní účast, a tím přispívá k posílení povědomí o ochraně životního prostředí a k rozvoji udržitelné společnosti.

1 Cíle a zdůvodnění potřeby projektu

Projekt se zaměřuje na osvětu, vzdělávání a zapojení dětí, mládeže, jejich rodičů i široké veřejnosti do problematiky změny klimatu a důležitosti rozvoje klíčových kompetencí v této oblasti. Skládá se z aktivit, které mají za cíl informovat a motivovat jednotlivce ke konkrétním opatřením směřujícím k udržitelnému životnímu stylu.

Klimatická změna představuje jedno z největších výzev současné doby a vyžaduje široké povědomí, vzdělávání a akce všech oblastí společnosti. Existuje potřeba vzdělávat a informovat mladé generace, aby rozuměly důsledkům změny klimatu a měly znalosti o možnostech, jak se s tímto problémem vypořádat. Výchova ke klíčovým kompetencím v oblasti udržitelnosti je nezbytná právě pro generace, které budou muset nalézt a uplatnit inovativní řešení v boji proti klimatické změně.

V současnosti většina Čechů a Češek nezpochybňuje existenci klimatické změny a její souvislost s lidskou činností. Jejich mentální mapa spojuje změnu klimatu s lokálními přírodními problémy, jako je sucho, povodně nebo kůrovcová kalamita. Nicméně se výrazně liší v postojích k tomu, jak na tyto změny reagovat. To může být způsobeno nedostatečnou znalostí tématu a často odmítavým postojem k ekologickému aktivismu. Klimatická změna je často vnímána jako abstraktní téma, které se nedotýká přímo každodenního života lidí. Proto je důležité přistoupit k osvětě a vzdělávání z jiného úhlu a používat přístupy, které osloví lidi v jejich konkrétních zájmech a potřebách. Například témata jako šetrná móda, plýtvání jídlem, šetření zdrojů nebo preference pěší a cyklodopravy jsou blízká dětem a mladistvým a fungují lépe než pouhá teoretická výuka o skleníkovém efektu. Je důležité brát v úvahu i psychologický stav dětí a nevyvolávat v nich strach z budoucnosti. Psychologové a odborné studie upozorňují na nárůst dětí s úzkostmi či přímo "klimadepresí". Kvalitní vědecké zdroje a komunikace, která nenavozuje nadměrný strach, jsou proto klíčové pro přesvědčivost a účinnost vzdělávacích aktivit.

Důležitým aspektem je také uvědomění si, že většina lidí je ochotna změnit svůj životní styl kvůli ochraně klimatu. To otevírá prostor pro dialog o tom, jak chceme změnit svůj život a jaký svět a socioekonomické uspořádání společnosti si přejeme.

Cílem projektu je vytvořit informovanou a angažovanou veřejnost, která je schopna přijímat informovaná rozhodnutí a podporovat udržitelné způsoby života. Otevřená diskuze a sdílení informací budou hrát důležitou roli v šíření povědomí a vytváření prostoru pro spolupráci a výměnu nápadů a zkušeností.

Celkově má projekt za cíl posílit povědomí a dovednosti v oblasti změny klimatu a podpořit jejich aktivní zapojení do udržitelných a ekologicky odpovědných opatření. Tímto způsobem se projekt snaží přispět k budování udržitelné a odpovědné společnosti, která se aktivně podílí na ochraně životního prostředí a snižování negativních dopadů změny klimatu.

Projekt byl realizován v celkem čtyřech krajích České republiky – v kraji Moravskoslezském, Jihomoravském, Jihočeském a Plzeňském.

2 Cílová skupina

Předložený program – dílčí část projektu¹ – je navržen speciálně pro **rodiče s malými dětmi do čtyř let** a využívá věkově přiměřený, citlivý a praktický přístup k tématu klimatické změny. Zaměřuje se především na každodenní situace, které jsou rodičům dobře známé – péči o domácnost, stravu, pohyb, pobyt venku či nakupování – a ukazuje, jak mohou drobné volby v běžném dni přispívat jak k ochraně klimatu, tak i zdravého životního prostředí, ve kterém děti vyrůstají.

Program je koncipován jako přirozené střídání dvou linií:

- část pro rodiče, která otevírá podnětné diskuse, nabízí jednoduché praktické tipy a propojuje je s osobní zkušeností a potřebami rodiny,
- část pro děti, která obsahuje krátké pracovní a tvořivé aktivity odpovídající jejich věku. Ty probíhají s podporou rodičů, což vytváří prostor pro společné zážitky, sdílení a vzájemné učení.

Program probíhá v hernách rodinných center, které poskytují bezpečné, známé a inspirativní prostředí. Děti mohou kdykoliv přirozeně přecházet mezi aktivitami a hrou, což respektuje jejich přirozené potřeby a zajišťuje plynulý průběh celého setkání. Rodiče tak mají možnost zapojit se do diskuse, aniž by byla narušena pohoda dětí.

Cílem programu není malé děti zahlcovat informacemi, ale naopak podporovat rodiče v jednoduchých, smysluplných krocích, které mohou v rodině začít uplatňovat hned – tak, aby děti od malička vnímaly přírodu, prostředí a udržitelnost jako přirozenou součást života.

3 Zdroje interaktivního programu

Program byl připraven na základě dlouholetých zkušeností autorů s cílovou skupinou či tématem klimatické změny. Inspiraci autoři také našli na webech jako jsou např.

¹ Pro děti předškolního a školního věku a studenty středních škol jsou navrženy odlišné programy, které jsou dalšími dílčími součástmi projektu

stránky: <https://ucimoklimatu.cz/>, <https://faktaoklimatu.cz/>, <https://edu.ceskatelevize.cz/>, <https://www.emimino.cz/pracovni-listy>, a dále v knize „Jak se vyznat v klimatu: encyklopedie pro školáky“ autorky Kristiny Scharmacher Schreiber. Obrázky byly vytvořeny pomocí umělé inteligence ChatGPT (OpenAI), 2025.

Všechny podklady byly upraveny v závislosti na změnách legislativy, přípravě nových metodik i vývoje problematiky.

4 Struktura a obsah vzdělávacího programu

Program zahrnuje témata prolínající se v každodenním životě rodin s dětmi. Těm se budou v diskusi rodiče spolu s lektory věnovat a rozvíjet je do konkrétní podoby tipů a informací v daném místě.

Souběžně bude probíhat interaktivní program pro děti, které zde jsou spolu se svými rodiči přítomny. Tento program se skládá z 6 částí vhodných pro nejmenší děti. Aktivitám programu se děti věnují spolu s rodiči za případné pomoci lektora. Lektor dle konkrétní sestavy a věku dětí vybere vhodné aktivity. Aktivity jsou také inspirací pro domácí využití rodinami.

Náplň programu pro děti i dospělé vede k zamyšlení nad příčinami a dopady klimatické změny a ukazuje, jak může jednotlivec či rodina svými každodenními kroky přispět k jejich zmírnění.

Program je možno realizovat ve **vnitřním prostředí i venku**.

Pomůcky potřebné k jednotlivým aktivitám jsou v textu níže zvýrazněny **tučným fontem písma s číslem pomůcky**, podrobnější popis pomůcek s návodem k jejich přípravě je pak uveden v závěru a jsou přílohou tohoto programu.

Struktura programu:

Klimatická změna – úvod (10 min)
Životní prostor kolem nás (10 min)
Jsme to, co jíme (10 min)
Třídění odpadu & opětovné používání (10 min)
Doprava & energie (10 min)
Závěrečné zhodnocení, ukončení (10 min)

Celkem cca 60 min.

4.1 Klimatická změna – úvod (10 min)

Cíl: bezpečné přivítání, krátké vysvětlení tématu, nastavení dobré atmosféry.

Lektor velmi stručně uvede téma:

„Každý z nás téma změny klimatu vnímá trochu jinak. Někdo má pocit, že se nás to netýká, jiní si naopak všimnou toho, co se mění kolem nás – teplejší léta, delší sucho, silnější bouřky, méně sněhu...“

Ať už to vnímáme jakkoli, jedno máme společné: děti se učí hlavně tím, co vidí u nás dospělých. A i úplně malé děti dokážou vnímat základní věci – šetřit vodou, chovat se hezky k přírodě, třídit odpad, být rádi venku. Dnes si společně ukážeme, jak drobné každodenní věci v rodinách pomáhají přírodě i klimatu — a jak do toho můžeme zapojit i malé děti formou hry.“

Krátká aktivita s dětmi – „Pozdrav přírody“

Děti ukážou pohybem:

- jak svítí sluníčko, jak fouká vítr, jak roste strom, jak rozkvétá květina, jak prší, jak létají blesky při bouři apod.

Troška rozcvičky, děti se rychle chytí.

4.2 Životní prostor kolem nás (10 min)

Cíl: uvědomit si, co děti ovlivňuje ve svém okolí a jakou roli mají rodiče.

Lektor:

„To, jak žijeme každý den – doma, venku, s dětmi – má mnohem větší dopad, než si často uvědomujeme. Malé děti se učí úplně nejvíc tím, co vidí: jak se chováme k věcem, k přírodě, k ostatním lidem. A právě to je základ toho, čemu říkáme vztah k prostředí, ve kterém žijeme.“

Krátká diskuse s rodiči

„Co s malými dětmi během dne děláme, co má vztah ke klimatu?“

Téměř vše – jdeme ven, nakupujeme, hrajeme si, jíme, cestujeme, třídíme odpad, koukáme na svět kolem sebe.

„Nemusíme jet do hor nebo do lesa — přírodu najdeme všude.“

- kousek parku, trávník u hřiště, zahrada, remízek za domem, potůček, stromy u chodníku.

Co s dětmi venku pozorovat:

- listy a jejich změny, mraky a počasí, mravence, ptáky, broučky, květiny po dešti a v suchu, jak voda mizí nebo zůstává na povrchu půdy.

Tohle všechno je nenápadná ekologická výchova už pro dvouleté dítě.

Aktivita pro děti – „Najdi přírodu“ (1)

Lektor rozloží na zem 8 kartiček. Děti vybírají obrázek, který zobrazuje přírodu (řeka, květina, zvíře...). Lektor popíše i ostatní obrázky (dům, kolo, stůl...) – *toto vytvořil/vyrobil člověk, proto to není příroda, i když to často vidíme kolem sebe.*

4.3 Jsme to, co jíme (10 min)

Cíl: využívat lokální potraviny, tvořit méně odpadu, méně plýtvání – prakticky a jednoduše.

Lektor:

„Když máme malé děti, řešíme jídlo několikrát denně – a často úplně jinak než dřív. Najednou víc přemýšlíme nad tím, odkud jídlo pochází, co v něm je a jaký má dopad nejen na zdraví, ale i na svět kolem nás.“

Mini-diskuze s rodiči

- proč volit lokální potraviny (méně dopravy, méně obalů)
- jednoduché tipy pro malé děti: pěstování bylinek, jahod na balkoně, společné zalévání

- méně balených věcí = méně odpadu = méně zátěže pro klima
- malé děti plýtvání nevnímají → rodič musí jít příkladem.

Aktivita pro děti – Pexeso ovoce/zelenina (2)

Lektor rozmístí 12 obrázků rubem nahoru po herně. Děti chodí po místnosti, hledají dvojice.

Lze poté krátce ukázat rozdíl: „*Tohle roste i u nás, tohle musí letět zdaleka/přes moře.*“ (bez moralizování).

4.4 Třídění odpadu & opětovné používání (10 min)

Cíl: ukázat rodičům oblasti, kde mají velký vliv.

Lektor:

„Děti rostou neuvěřitelně rychle – a oblečení u nás doma často mění majitele rychleji než roční období. Právě proto má rodinný život obrovský vliv na množství oblečení, které kupujeme, používáme a vyřazujeme. A to je oblast, kde můžeme pro klima udělat opravdu mnoho — a přitom bez stresu, přirozeně a krok za krokem.

S malými dětmi doma máme někdy pocit, že hračky a potřeby se rozmnožují samy. A i tady můžeme udělat několik drobných změn, které šetří peníze, prostor i klima – a dětem často přinesou víc radosti než obří hromady věcí.

Třídění odpadu už je součástí většiny domácností – ale právě v rodinách s malými dětmi je velký prostor učit děti hravou formou.“

Diskuse s rodiči

Krátké, velmi praktické:

- méně kusů oblečení = méně praní = menší dopad
- second-hand jako běžná volba – u dětí ideální
- schovat část hraček na půl roku a pak je „objevit“ nahradí kupování nových
- upcycling hraček = kreativní zábava
- půjčování mezi rodiči, komunitní knihovny hraček, swapy
- třídít lze už s dvouletými dětmi
- barvy košů, obrázky na koši, jednoduché rituály
- méně odpadu = větší pomoc než samotné třídění
- upcycling jako rodinná zábava (ponožkoví maňásci apod....).

Volitelně:

Aktivita pro děti – „Věšení prádla“ (kolíčkování) (3)

Pomůcky: provázek + 10 obrázků oblečení + kolíčky (ideálně dřevěné, ne plastové, nutno vzít z domu nebo pořídit)

Děti věší oblečky, mohou foukat jako „vítr“ → spojení s tématem

Aktivita pro děti – Třídící stanice (4)

Pomůcky: tři koše / krabice s nápisem: PAPÍR / PLAST / BIO
Děti třídí obrázky odpadků (kelímek, jablko, papír, lahev, slupka...).

4.5 Doprava & energie (10 min)

Cíl: ukázat rodinám drobná každodenní rozhodnutí, která šetří peníze i klima.

Lektor:

„Doprava je velkou součástí života každé rodiny – vozíme děti do školky, na kroužky, k lékaři, na návštěvy. A i tady můžeme drobnými změnami ušetřit čas, peníze i klima.“

Diskuse – jak to máte vy?

- krátké pochůzky pěšky
- používání kočárku, odrážedla, MHD
- sdílení jízd rodičů („já děti vezmu tam, ty je vezmeš zpět“)
- společné zhasínání a jednoduché energetické návyky doma.

Aktivita pro děti – „Kde to jezdí?“ (5)

Pomůcky: obrázky dopravních prostředků.

Děti vyberou dopravní prostředek, popíší, jak a kde se s ním dá jezdit a napodobí zvuk/pohyb.

4.6 Závěrečné zhodnocení, ukončení (10 min)

Lektor shrne společná témata:

„Vaše malé děti ještě nechápu dlouhé vysvětlování o klimatu nebo o tom, proč je důležité třídit odpad. Ony hlavně cítí atmosféru. Když vás vidí, že jste v klidu, že si přírody vážíte, že se usmějete, i když venku prší, nebo když zvednete pohozený obal ze země, aniž byste něco říkali – to je přesně to, co si zapamatují nejvíc. My jsme pro ně ten největší vzor. Ne slovy, ale tím, jak se chováme.“

Někdy máme pocit, že musíme udělat něco velkého – koupit elektroauto, pořídit soláry, jet na demonstraci... Ale ve skutečnosti mají mnohem větší sílu ty maličkosti, které děláme každý den. Když spolu jdeme pěšky do školky a sbíráme kaštiny, když vezmeme kelímek od jogurtu a dáme ho do kontejneru na plastový odpad, když si místo výtahu vybereme jít po schodech... Tyhle drobnosti se sčítají a dítěti ukazují, že péče o svět je prostě normální součástí života.

A co funguje úplně nejvíc, je to, co je jednoduché: příroda + pohyb + všímavost. Když s dětmi chodíme ven, běháme, lezeme, čicháme ke květinám, posloucháme ptáky, zkoušíme, jak zní déšť na různém povrchu... tehdy si děti k přírodě vytváří ten nejhlubší vztah. A ten vztah je pak ochrání lépe než všechny plakáty a přednášky světa. Takže nemusíte být perfektní, stačí být opravdoví – a brát děti ven. Zbytek přijde sám.“

Zpětná vazba

- Krátká reflexe s rodiči (co je dnes zaujalo, co si odnášejí).
- U dětí „Co dnes bylo nejzábavnější?“ „Co chceš doma zkusit?“

Děti na závěr dostanou medaili „Superpomocníka pro zdravou Zemi“, viz příloha (6).

Lektor:

„Tahle medaile je pro tebe – za to, že jsi dnes pomáhal(a) planetě, byl(a) zvědavý(á) a udělal(a) spoustu dobrých skutků. Naše Země má z tebe radost.“

A může přidat i drobnou variantu podle situace:

- „Děkuju ti, že dneska chráníš Zemi s námi.“
- „Tahle medaile patří malému ochránci planety.“
- „Jsi malý, ale šikovný pomocník přírody – gratuluju!“

5 Souhrn pomůcek k aktivitám programu

1) Najdi přírodu

12 ks obrázků, doporučujeme pro opakované použití po tisku každou A4 rozstříhat na jednotlivé kartičky a zalaminovat nebo vytisknout na tvrdý papír (výkres).

2) Pexeso

12 ks obrázků, doporučujeme pro opakované použití po tisku každou A4 rozstříhat na jednotlivé kartičky a zalaminovat nebo vytisknout na tvrdý papír (výkres).

3) Oblečení

12 ks obrázků oblečení, doporučujeme pro opakované použití po tisku každou A4 rozstříhat na jednotlivé kartičky a zalaminovat nebo vytisknout na tvrdý papír (výkres). *Nutno vzít s sebou vlastní dřevěné kolíčky na prádlo.*

4) Odpadky, nápisy na popelnice

Pokud mají v herně koše na tříděný odpad, použijeme tyto, jinak stačí jen nápisy (děti, které neumí číst, je poznají podle barevného rozlišení).

3x nápis, 12 obrázků odpadů, doporučujeme pro opakované použití po tisku každou A4 rozstříhat na jednotlivé kartičky a zalaminovat nebo vytisknout na tvrdý papír (výkres).

5) Dopravní prostředky

12 ks obrázků, doporučujeme pro opakované použití po tisku každou A4 rozstříhat na jednotlivé kartičky a zalaminovat nebo vytisknout na tvrdý papír (výkres).

6) Medaile

Vytisknout pokaždé dle předpokládaného počtu dětí na tvrdý papír, rozstříhat, příp. zalaminovat.

6 Nároky programu

Vzhledem k charakteru programu doporučujeme pro realizaci a zajištění průběhu programu **2 osoby** – lektor (průvodce programem) a asistent (chystání a předávání pomůcek). Lze také očekávat otázky rodičů v době, kdy by se pouze 1 lektor soustřeďoval na aktivitu s dětmi. Program je vhodný jak do místnosti, tak venkovního prostředí.

Délka programu se vždy se přizpůsobuje počtu, věku a zájmu dětí. Program je připraven jako **60minutový workshop**, kdy každá z 6 aktivit trvá cca 10 min. Přesná délka programu se vždy odvíjí od věku a zájmu účastníků o tematiku, lektor by měl být připraven v případě zájmu program prodloužit, příp. v případě únavy účastníků a snižování koncentrace program zkrátit.

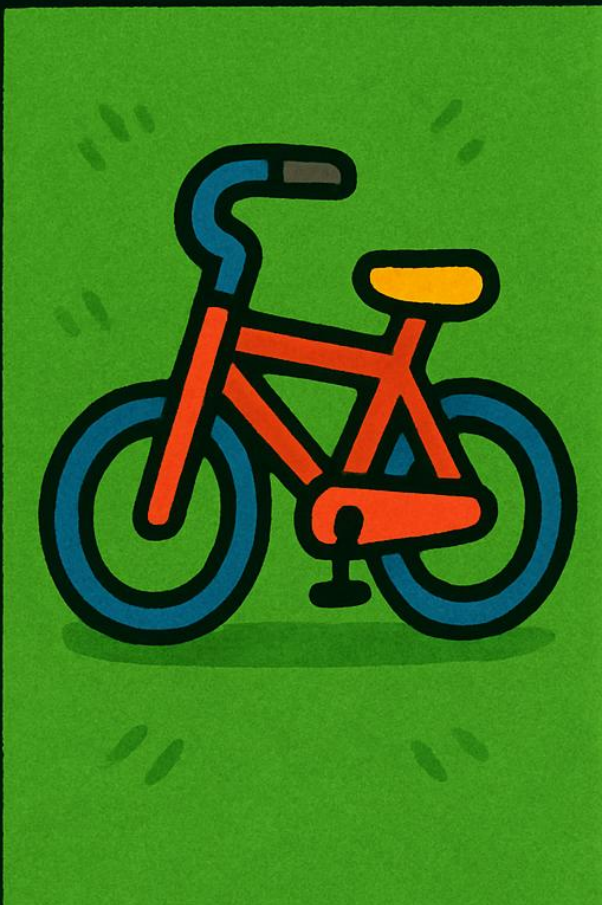
Uvedené texty a popisy lze dále upravit a doplnit podle zkušeností jednotlivých lektorů, věku dětí a časových možností.

Poznámky:

Najdi přírodu

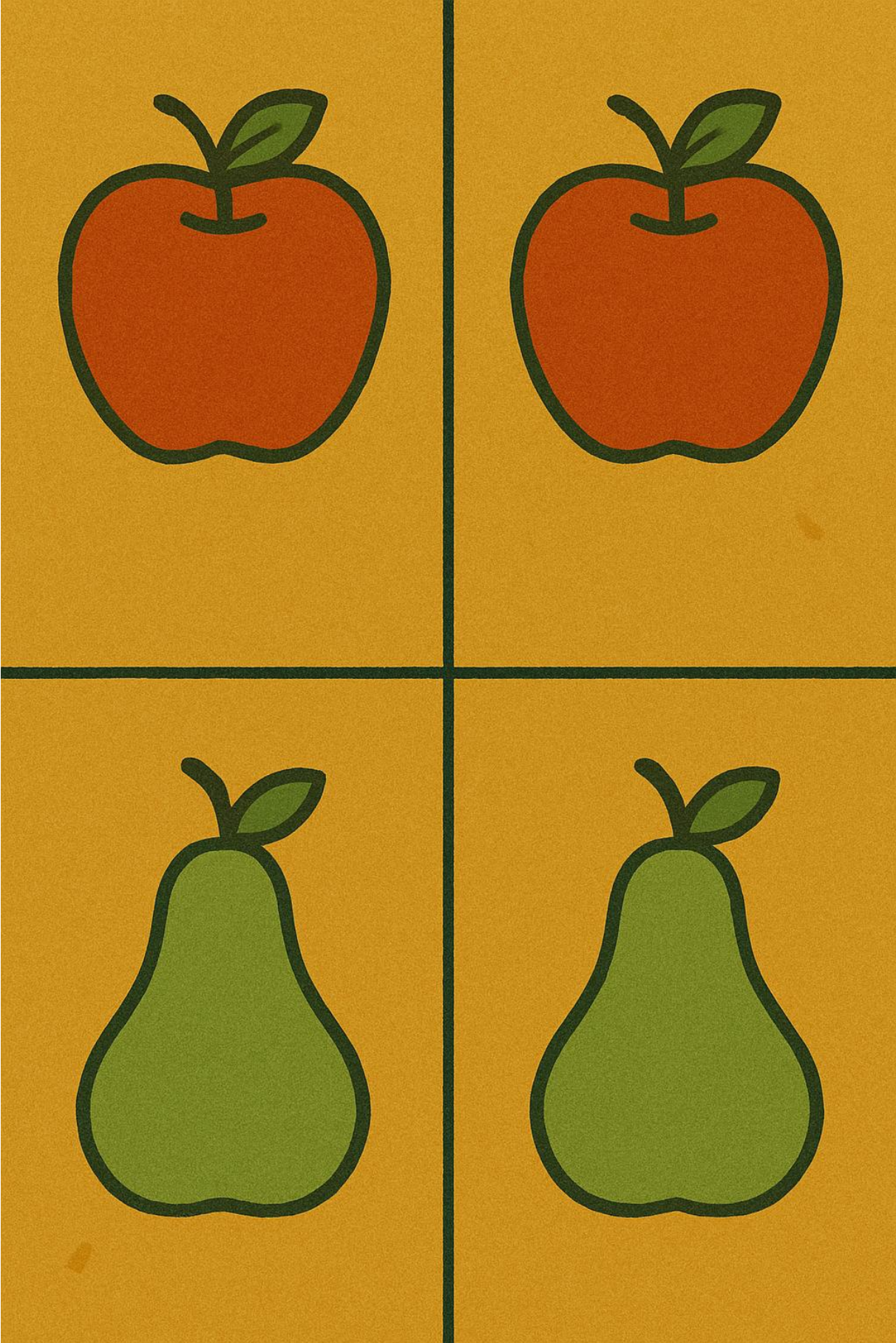

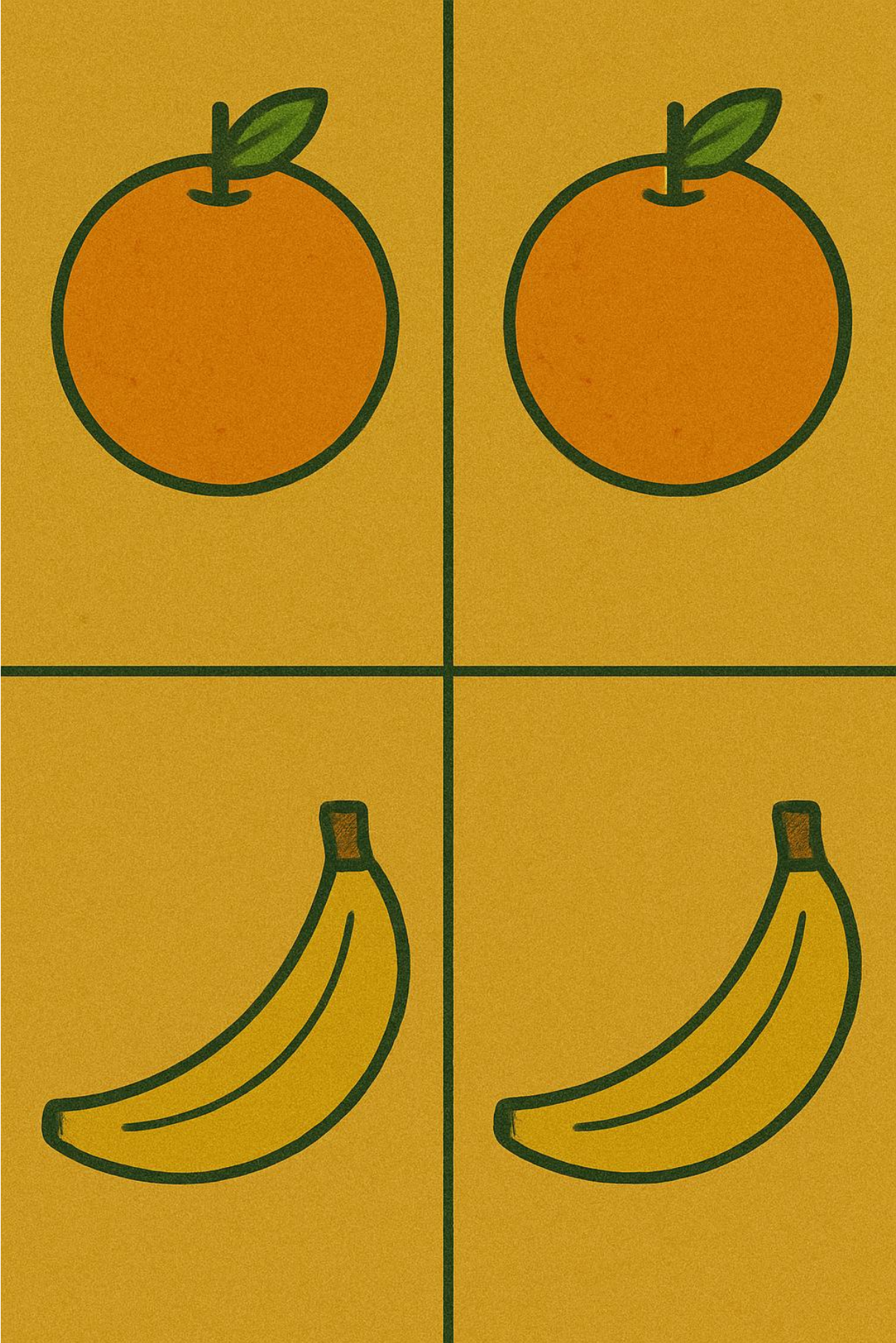
Najdi přírodu

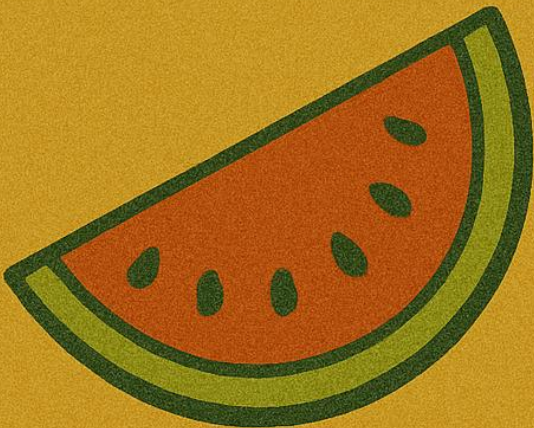
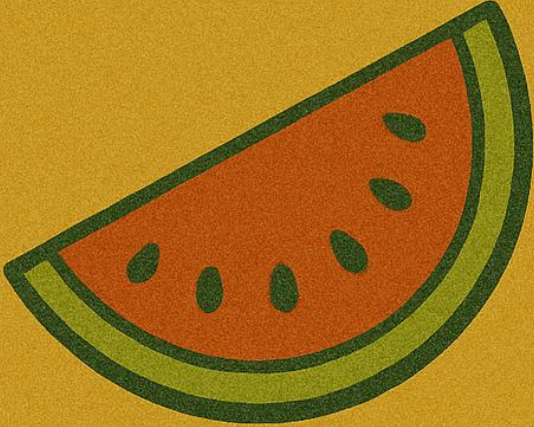

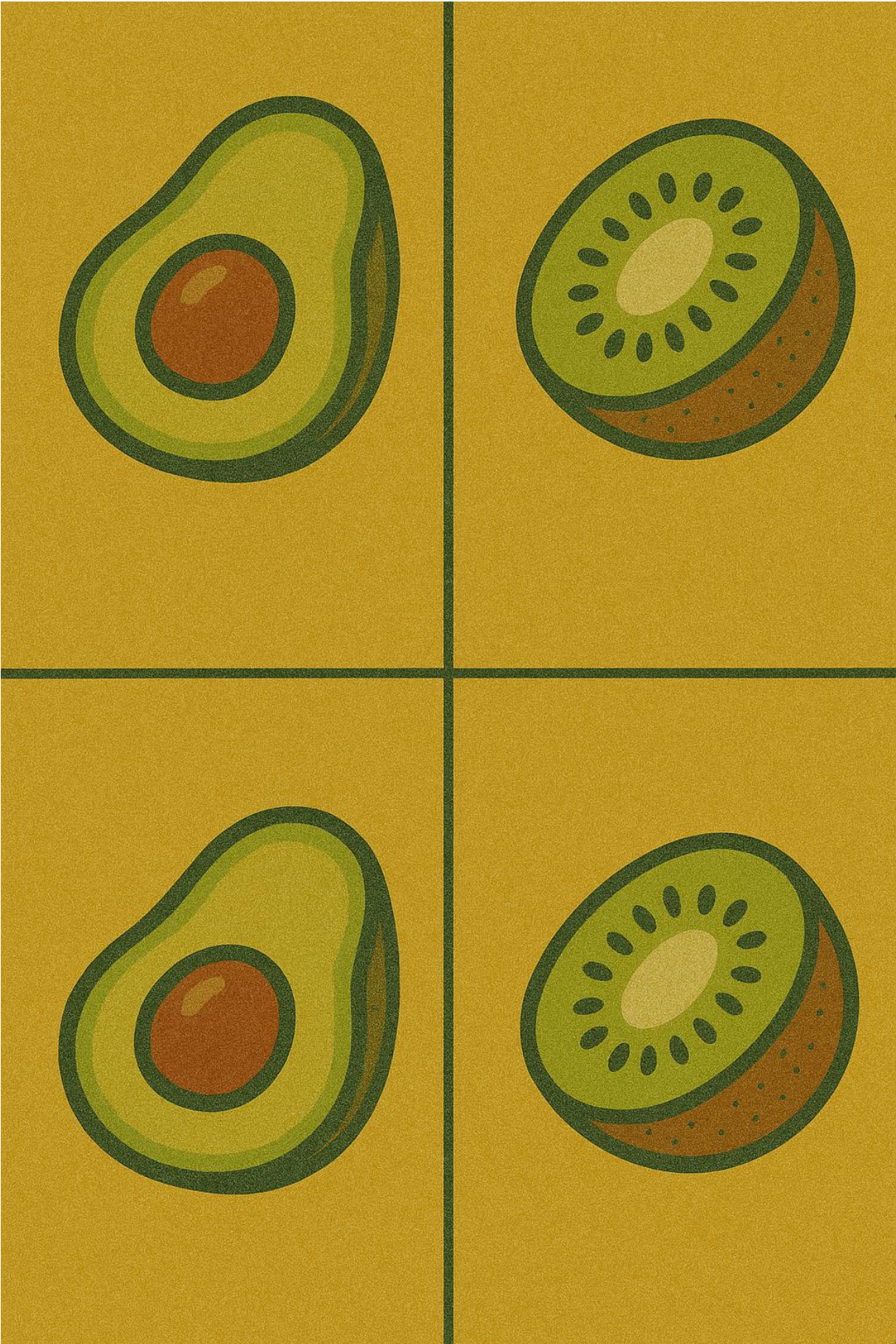
Najdi přírodu

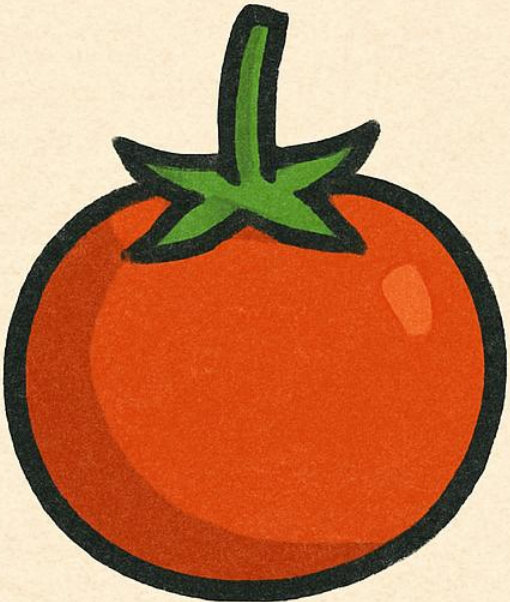

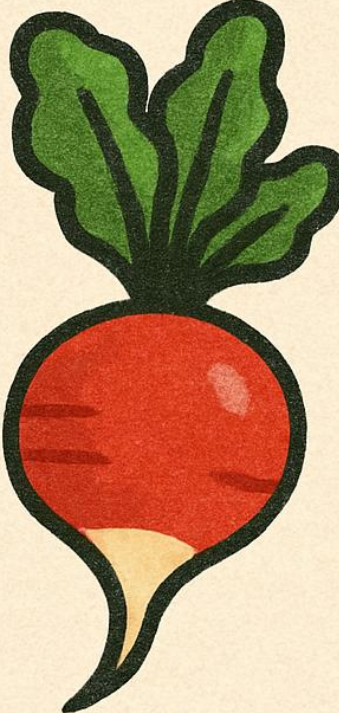
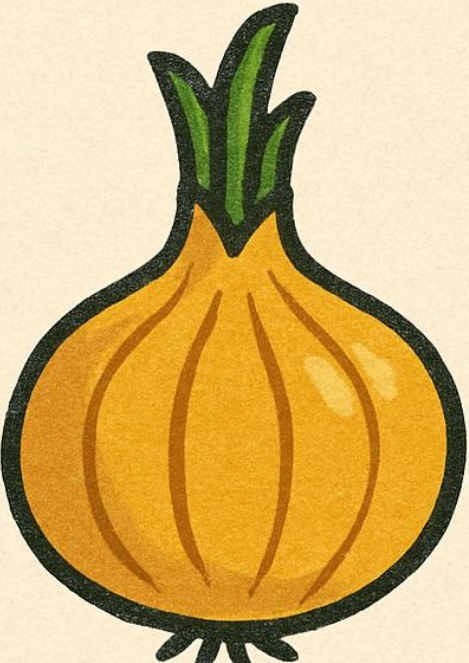
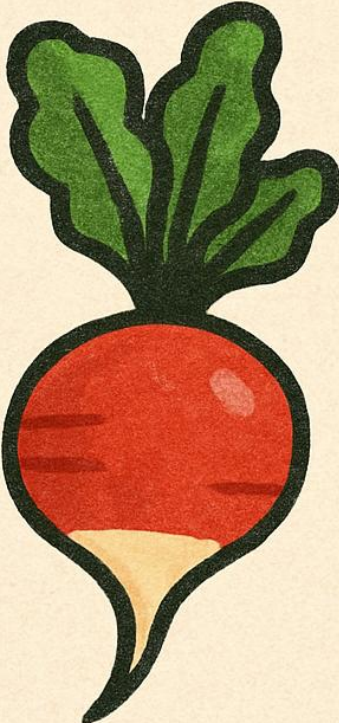
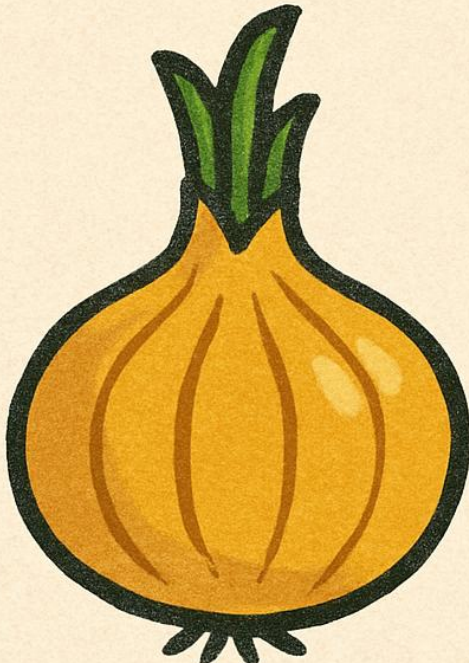

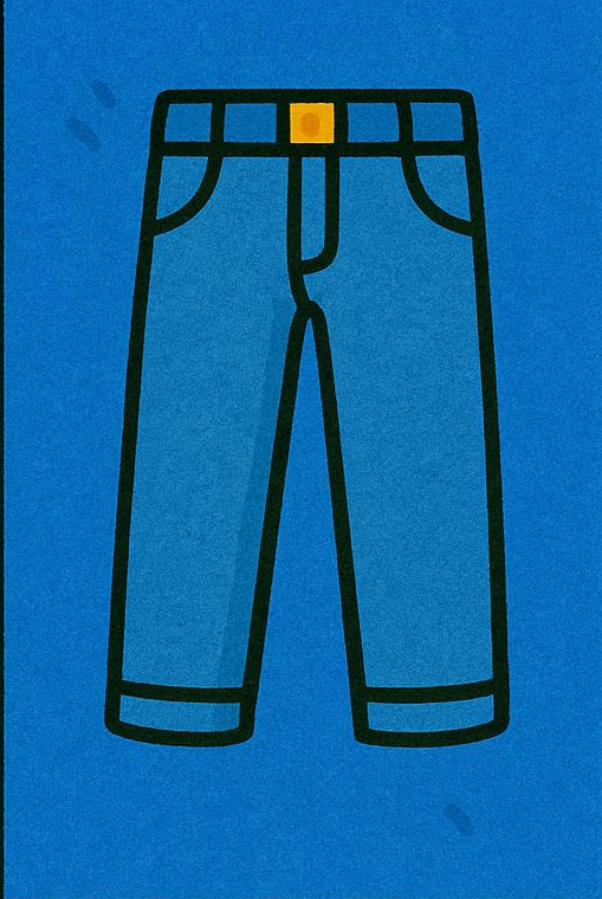

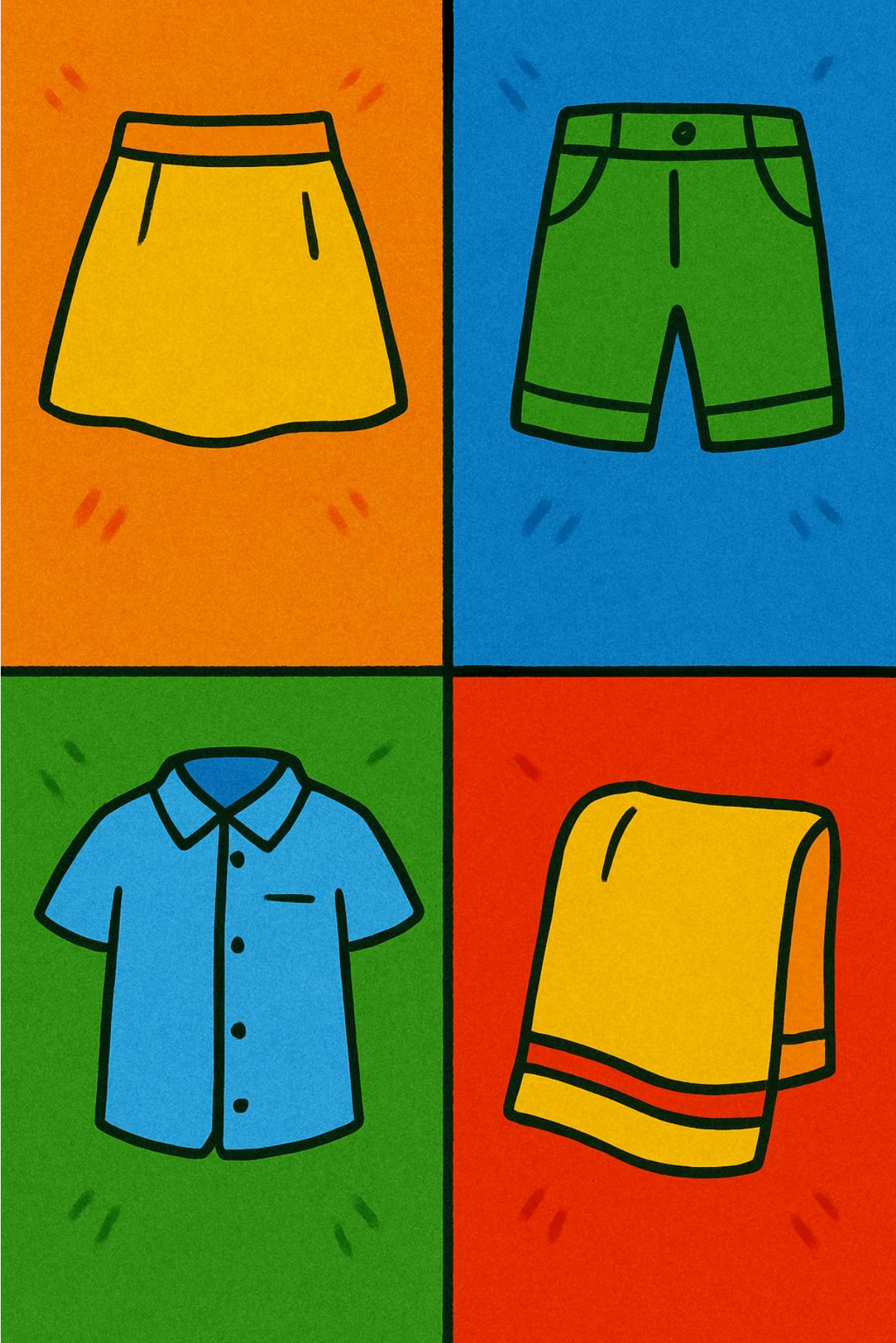

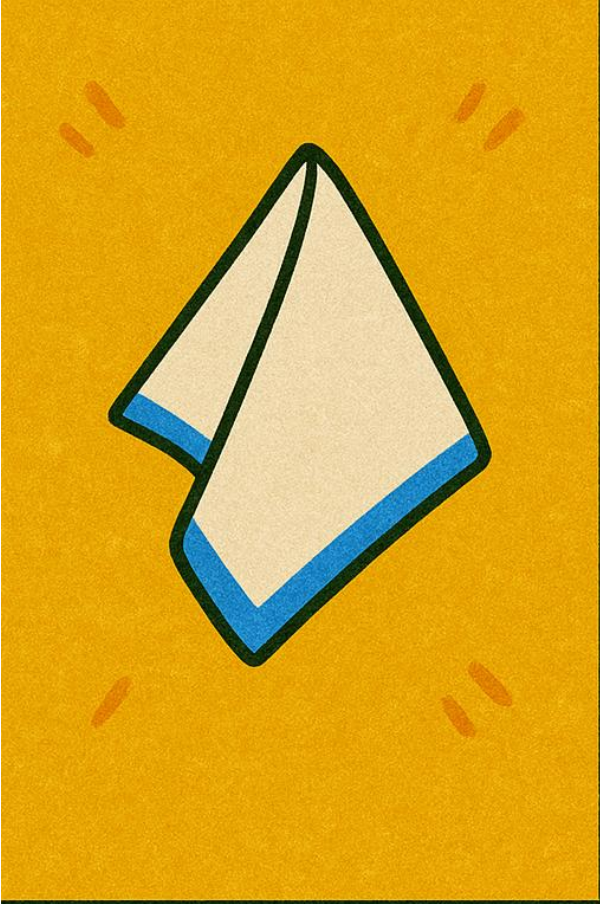
Oblečení

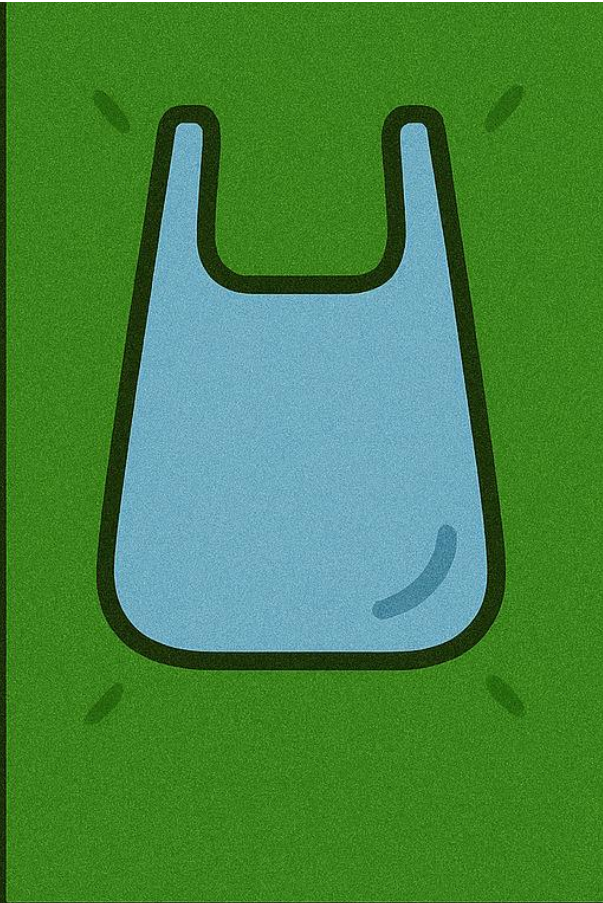
Oblečení

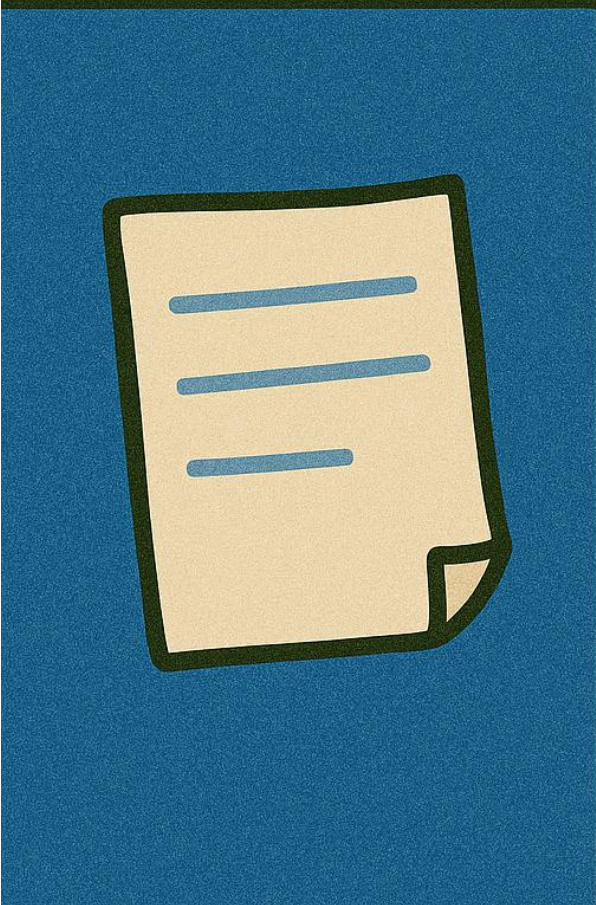
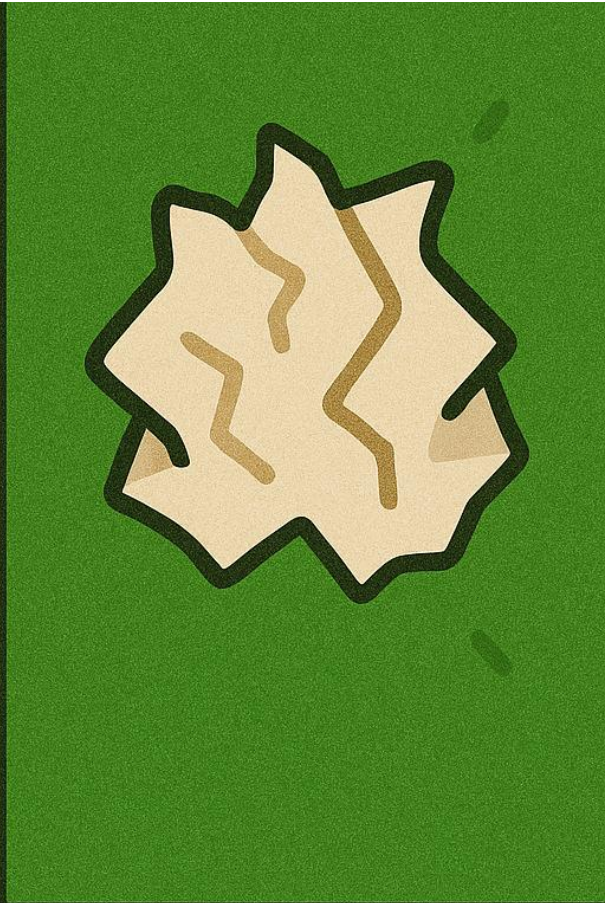
Oblečení

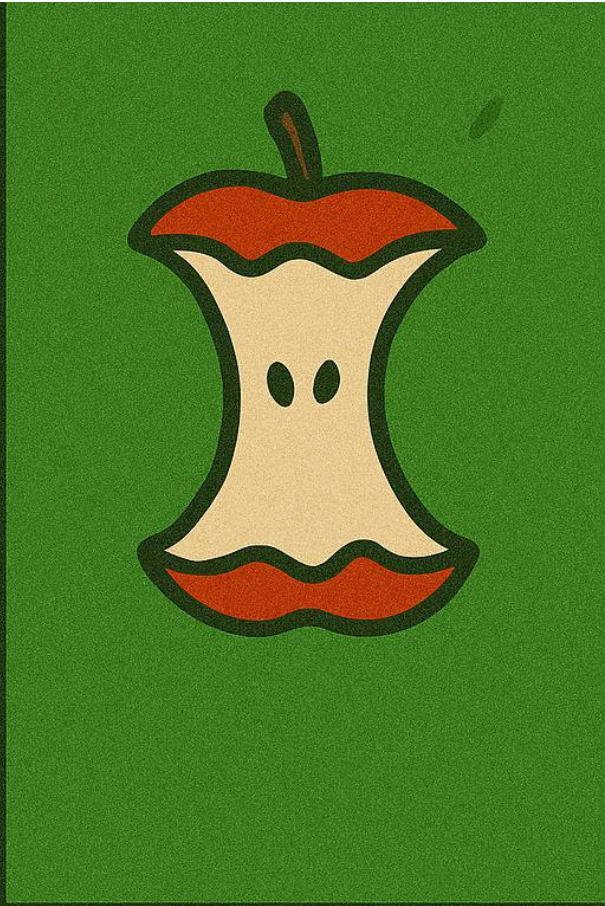
Odpadky

Odpadky

Odpadky

PLAST

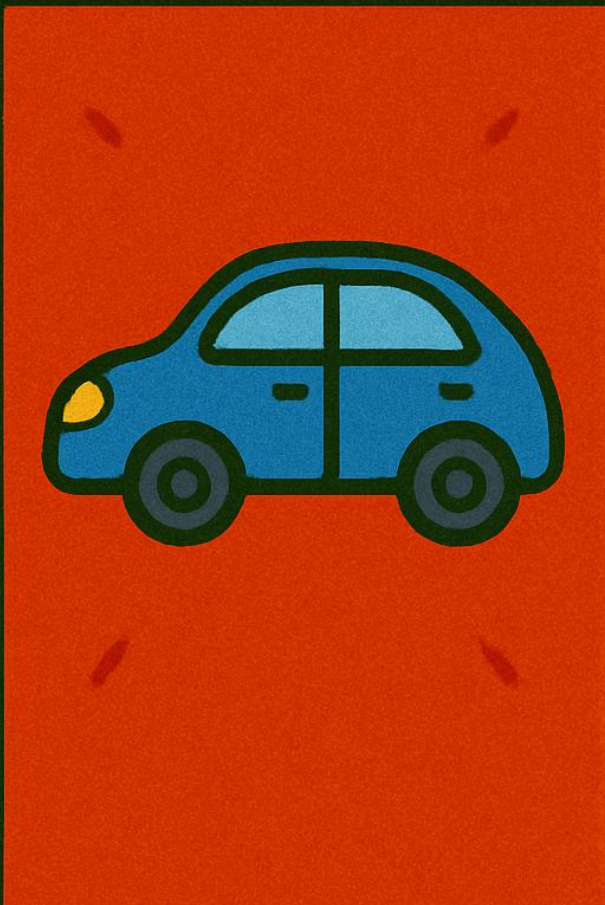
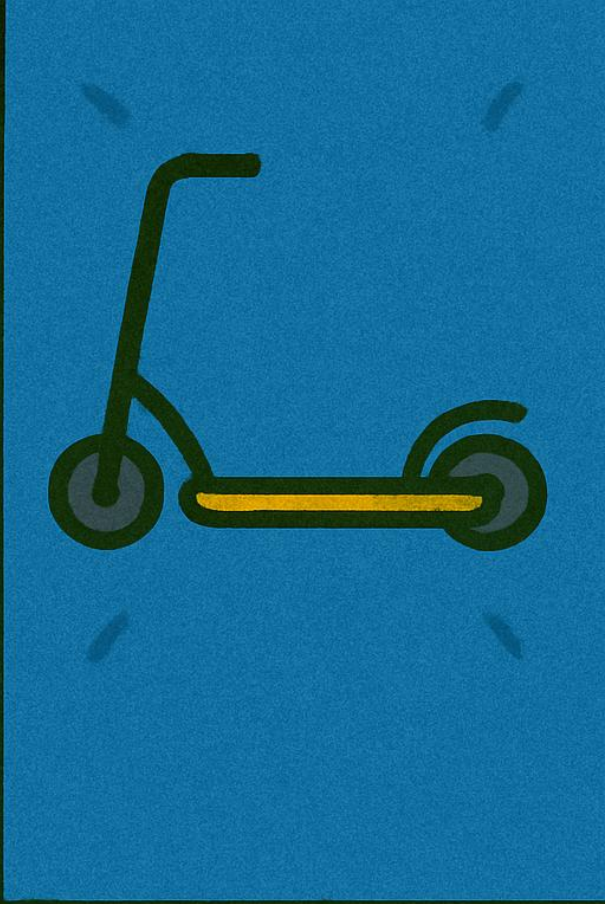
PAPÍR

BIO

Dopravní prostředky

Dopravní prostředky

Dopravní prostředky

Medaille

